

23.11.2011

Zu Besuch bei Tomasz Lissowski in Warschau

von Michael Negele

Im November hatte ich zum zweiten Mal in diesem Jahr Gelegenheit zu einer kurzen Dienstreise nach Warschau. (Zum ersten Besuch im April 2011 siehe den Fotobericht [Schachenthusiasten in Warschau](#). Inzwischen gibt es auch einen [polnischen] online-Artikel über den Besuch des Verlags Penelopa, einschließlich des Besuchs von Jurgen Stigter und Calle Erlandsson, bei "Vistula Chess Monthly": www.astercity.net/~vistula/...)

Nachstehend noch einige Bilder, die sich durch meinen Besuch bei Tomasz Lissowski ergeben haben...

Tomasz Lissowski im "Tante-Emma-Laden" mit einer Tüte polnischer Goldbären (Bild unten)

ExLibris von Gzycki.

Im Arbeitszimmer von Tomasz konnte ich erneut dessen Bibliothek bewundern, in erster Linie Stücke aus der interessanten Sammlung Jerzy Gzycki.

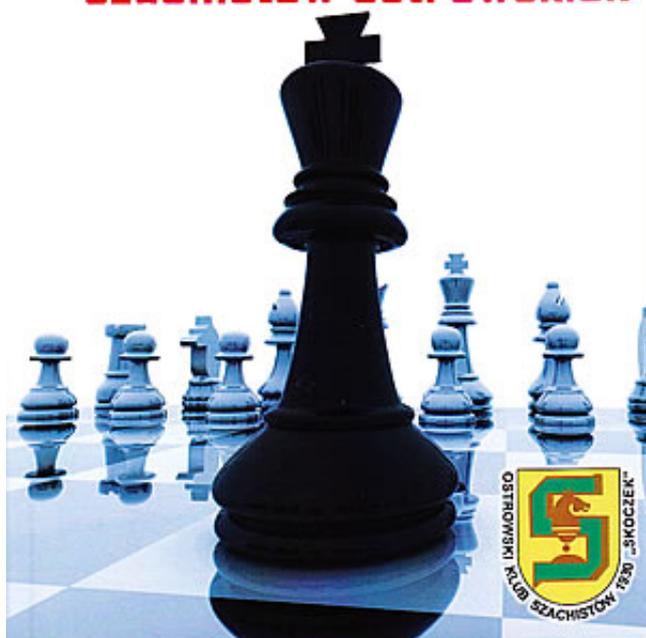
Auch ein neues Buch, bei dem Tomasz Lissowski mitgearbeitet hat, ist nun erschienen, es handelt sich um "Die Geschichte des Schachs im Gebiet von Ostrowski Teil II" mit Biografien von 64 Schachspielern aus Ostrów Wielkopolski (nach www.wszach.poznan.pl/turnieje2011/promocjaksiazki-dudzinski.pdf):

Paweł Dudziński

Współpraca Kinga Dudzińska
Tomasz Lissowski

Historia szachów na ziemi ostrowskiej cz. II

Słownik biograficzny szachistów ostrowskich

Paweł Dudziński (ur. 19 lutego 1983 w Kępnie) – Ostrowski szachista, trener, działacz i sędzia szachowy. Absolwent pedagogiki na UAM Poznań. Temat pracy dyplomowej: „Rozwiązywanie problemów w nauce gry w szachy przez dzieci”. Członek Komisji Historycznej Polskiego Związku Szachowego, przewodniczący Komisji Rewizyjnej WZSzach i wiceprezes Ostrowskiego Towarzystwa Szachowego. Posiada tytuł mistrza FIDE (Międzynarodowej Federacji Szachowej). W pracach nad dwoma tomami „Historii szachów na ziemi ostrowskiej” pomagali mu - historyk szachowy Tomasz Lissowski z Warszawy i małżonka Kinga Dudzińska (ur. 28 grudnia 1983 r. w Pleszewie), absolwentka Politechniki Poznańskiej.

Prof. dr hab. Andrzej Kwilecki nt. II tomu „Historii...”:

„Z XIX wieku pochodzą pierwsze udokumentowane ślady turniejowej gry szachowej na ziemiach polskich. W XX wieku powstają już kluby szachowe coraz liczniejsze, rozwija się życie międzynarodowe, organizowane są mecze i najróżniejsze turnieje. W szachy gra się w miastach nie tylko dużych, również w średnich i zupełnie małych. Jednak monografie poświęcone poszczególnym ośrodkom gry szachowej są nieliczne. Mam nadzieję, że druga już książka Pawła Dudzińskiego mówiąca o szachach i szachistach Ostrowa Wielkopolskiego zachęci miłośników historii innych miast do poszukiwania dokumentów i wspomnień umożliwiających opracowywanie dziejów tej gry w ich miejscowościach”.

Z listu profesora Andrzeja Kwileckiego do autora nt. I tomu „Historii...”:

*Drogi Panie,
dziękuję serdecznie za książkę nt. historii szachów ostrowskich i jednocześnie gratuluję tego wydawnictwa. Książkę oceniam wysoko:
ma przejrzystą konstrukcję,
oparta jest na starannie opracowanych i różnorodnych źródłach,
podaje mnóstwo interesujących faktów z życia i działalności szachistów,
zawiera obfity materiał ściśle szachowy /partie, tabele i wyniki turniejowe itp./,
jest wkładem do b. ubogiej polskiej literatury regionalnej.
Książka przypomniła mi szachistów ostrowskich, których dobrze niegdyś znałem /Walczyk, Pisula, Lipiński/. Pamiętam też Hanię Walczykównę i jej udział w pierwszym dużym turnieju błyskawicznym w Poznaniu.*

*Pozdrawiam i życzę pomyślności
w życiu i w szachach
Andrzej Kwilecki*

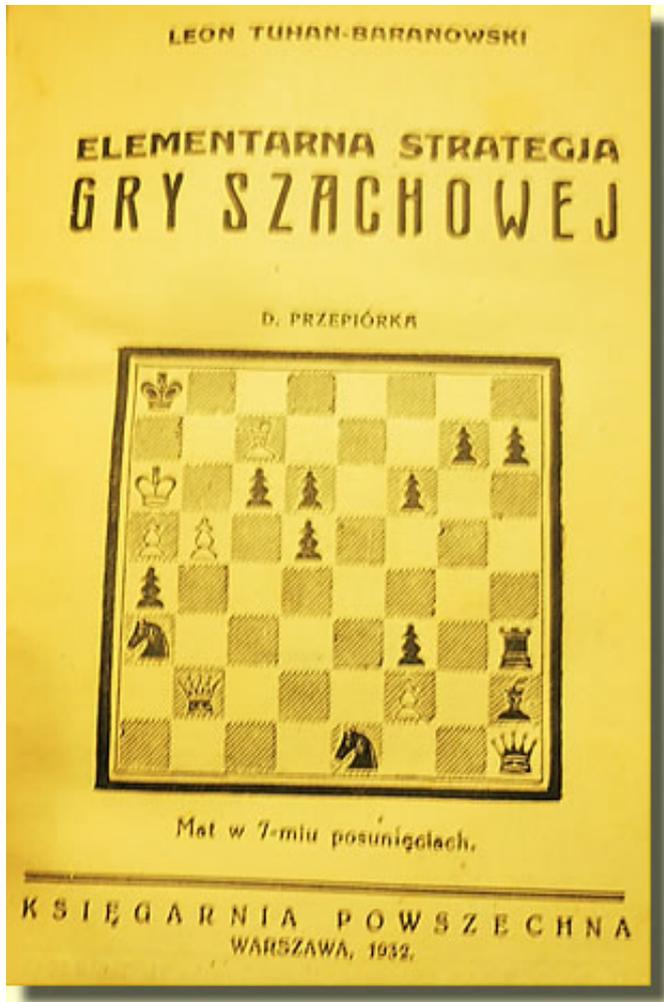
Prof. dr hab. Andrzej Kwilecki (ur. 23 października 1928 w Kwilczu) – Znany socjolog, politolog i zarazem szachista. Zajmował się: migracjami i osadnictwem na Ziemiach Zachodnich, mniejszościami narodowymi, ziemiaństwem, integracją zachodnioeuropejską, historią socjologii polskiej i historią szachów. W 1990 napisał znakomite „Szachy w Poznaniu”, a w 1991 „Partie i kombinacje szachistów poznańskich” (wspólnie z R. Musem). Jedną z jego ostatnich publikacji jest książka pt.: „Silva rerum. Ludzie, instytucje, wydarzenia. Zapiski i wspomnienia” (Poznań 2007).

ISBN 978-83-61530-00-8

Biblioteka Publiczna
im. Stefana Rowińskiego
w Ostrowie Wielkopolskim

Mich hat es verwundert, drei polnische Lehrbücher von **Leon Tuhon-Baranowski** zu finden, der im zweiten Weltkrieg mehrere Turniere im Generalgouvernement unter dem Pseudonym Lissé (oder Lisse) spielte.

Die elementare Schachstrategie (1932) - lediglich dieses Werk ist im L/N-Katalog verzeichnet.

PRZEDMOWA.

Książka niniejsza przeznaczona jest przede wszystkim dla tych amatorów-szachistów, którzy poza dorywczą praktyką domową nie mieli okazji zmierzać się z innymi zwolennikami królewskiej gry. Większość takich szachistów posiada bardzo mgliste pojęcie o istocie gry szachowej, tembardziej zaś o jej teorii. Dla tych szachistów niezbędne jest poznanie zasad ogólnych, elementów strategicznych, krótkiego zarysu stadium końcowego i otwarć.

W dziełku niniejszem ograniczyłem się do rzeczy zasadniczych. W dziale zasad ogólnych i końcówek podałem tylko elementy najistotniejsze, w dziale otwarć zaś starałem się nie przeciążyć uwagi czytelnika zbędnymi warjantami bocznymi, dając tylko gry główne. Partje ilustrujące otwarcia wybrane zostały z szerokim uwzględnieniem praktyki turniejów krajowych, stojących naogół na dość wysokim poziomie. Nie trzymałem się zasady „partja dla ilustracji warjantów”, — gdyż zrozumienie debiutu polega na wyrobieniu w pamięci pewnych typowych pozycji.

Zmieniłem również zwykły porządek działów, gdyż istotę otwarć szachista może pojąć tylko pod warunkiem zrozumienia zasad ogólnych.

Das Vorwort zum obigen

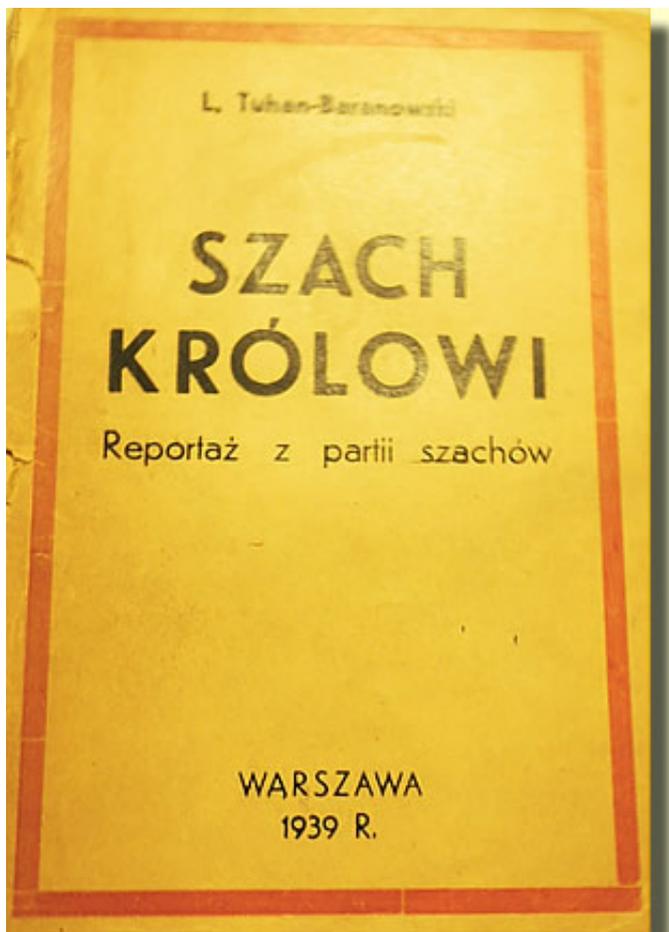
Buch

— 4 —

Na zakończenie podałem krótką antologię polskiej kompozycji zadaniowej, tej dziedziny poezji szachowej, przedstawiającej najładniejsze kombinacje królewskiej gry.

Warszawa, w maju 1931 r.

L. Tuhan-Baranowski.

1939) **Schach dem König!** (Partiesammlung von

• Leon Tuhan-Baranowski (1907-1954) Abb. aus *Les cahiers de l'Echiquier français*

-

L. Tuhán-Baranowski +

Aus Worms erhielten wir die traurige Nachricht, daß **L. Tuhán-Baranowski** am 27. April mit seinem Motorrad tödlich verunglückt ist. Die Problemwelt verliert in ihm einen internationalen Meister des Problems, dessen Schaffen in zwei Perioden ablief. Von 1927 bis etwa 1935 waren seine Werke in den Schachspalten und Schachzeitungen zahlreicher Länder zu finden. Er ging nicht mit der Mode der „Fachleute“, sondern blieb in Lösernähe. Sein Lieblingsgebiet war der **Antiblock**, ein Thema, das auch unsere heutige Aufgabe zeigt. Nach langer Pause begann L. T.-B. ab 1951 wieder unter dem Pseudonym „WORMATIUS“ zu komponieren. Viele Preise und Auszeichnungen konnte er bei einem Gesamtwerk von mehr als 300 Aufgaben entgegennehmen.

L. Tuhán-Baranowski II Problema 1933

Matt in 2 Zügen
1. Dd6!

In der "GESCHICHTE DES SV 03/25 KOBLENZ E.V. UND DES SCHACHSPIELS IM RHEINLAND (1808-2008)" von Dr. Thomas Bohn finden sich weitere Details zu Leon Tuhan-Baranowski, siehe die Fußnote 646 auf S. 113 der nachstehend verlinkten pdf-Datei:

www.svkoblenz.de/downloads/geschichte_svkoblenz.pdf.

Über L. Tuhan-Baranowski ist ein separater Artikel in unserem übernächsten KWA-Newsletter (CSQ Nr. 7) vorgesehen.